

Udako ikastaroak

Uda joan zaigu eta berarekin urtero antolatzen diren uda barnetegiak eta unibertsitateko uda ikastaroak. Aurten Soziolinguistika Klusterrak EHUren laguntzaz *Hizkuntza-ekologia: teoriatik praktikara* antolatu zuen uztailaren 7an eta 8an. Egitarau erakargarria osatu zuten Kataluniako eta Euskal Herriko adituak gonbidatuz. Gaia bera oso interesgarria da eta gaur egun tratatzeko oso egokia; gainera, teorietatik abiatu ez ezik maila praktikoa landu nahi izan zuten Soziolinguistika Klusterreko antolatzaileek, Euskal Herriko testuinguruan teoria ekolinguistikoak aplikagarriak diren edo ez baloratzeko. Ezin ahaztu dezakegu, ordea, Txepetx izan zela kontzeptu ekolinguistikoak Euskal Herrira zabaldu zituen aurrenetarikoa. Txepetxek, gainera, uztailan, eta aspaldiko partez, hitzaldia eman zuen udako ikastaro batean Galizian. Garaigoikoaren blogean Txepetx hitzaldiaren laburpen interesgarria irakur daiteke.

Informazio soziolinguistikoa sarean

Uda aurreko hilabeteetan, erakunde batzuek beren webguneen itxura aldatzeko aprobetxatu zuten. Euskaltzaindiaren kasua da: uztailan webgunearen (www.euskaltzaindia.net) itxura aldatu zuten, antolaketa argiagoa da orain eta errazago erabiltzen dira Euskaltzaindiak eskuragarri jartzen dituen zerbitzuak eta informazioak. Soziolinguistarentzat bereziki interesgarria da Azkue Bibliotekari eskainitako esteka; liburu bat bilatzen denean, Euskaltzaindiak argitaratua bada gehienetan dokumentua formatu elektronikoan zuzenean eskuragarri da. Gainera, Literatura atalean Auspoa bilduma

osoa kontsultatu daiteke. Auspoa bilduma Antonio Zabalak gidatutako liburu-bilduma da. 322 lan aurkitzen dira bertan, gehienbat bertsolaritzari buruzkoak baina baita literatura herrikoari buruzkoak, oroipen-liburuak edota biografiak ere.

Soziolinguistika Klusterrak ere bere webgunea berritu du (www.soziolinguistika.org). Erakundearen webgunea oso aberatsa zen, baina hainbesteko informazio artean galtzeko arriskua zegoen; orain, aldiz, Soziolinguistika Klusterrak eskaintzen dituen dokumentuak eta tresnak berdinak dira baina askoz forma argiagoan eskainiak. Azpimarratzekoa da hiru hilabetetik behin kaleratzen duten berripapera adibidez, eta bereziki txalotzekoa da Klusterrak burututako hainbat proiekturen emaitzak eskuragarri izatea webgunean. Modu horretan, Erabileraren GPSa, «Euskara sustatzeko komunikazio-ekimenak. Oinarrizko gida-lerroak» (Euskara sustatzeko komunikazio-gida dena), ERALAN proiektuaren txostenak eta beste hainbat proiektuen emaitzak kontsultatu daitezke. Gogora dezagun ere *Bat* aldizkariaren zenbaki guztiak (azken lau zenbakiak ezik) Klusterraren webgunean kontsultatu daitezkeela.

Ikasturte berria eta ikerketa soziolinguistikoak

Uda joan eta udaberriaren etorrerarekin batera ikasturte berria hasi da. Norberaren ezagutzak eta curriculum pertsonala osatzeko garaia da, interes pertsonal edo profesionalengatik erakargarriak suertatzen diren unibertsitateko kurtsoetan izena emanaz. Ezagupen soziolinguistikoak osatzeko ezin egokiagoa dirudi HIZNET hizkuntza plangintza graduondokoan izena ematea. Aldiz, jadanik Euskal Herriko egoera soziolinguistikoari buruzko gogoeta burutu eta agian idatzi ere egin duenak, garai honetan aukera du Soziolinguistika Klusterrak antolatzen duen Euskal Soziolinguistika Sarietan parte hartzeko. Iaz hiru lan saritu ziren. Luis Azpiazu Larrañagak lehenengo saria jaso zuen «Gazteak, musika eta euskara» lanarekin. Ohiz kanpoko ikerketa bat

zen Luis Azpiazurena, soziolinguistika egiteko modu ezberdina proposatzen zuen bertan. Bigarren saria Galder Unzalu Etxabek jaso zuen «Sugea dantzan: *She's in fashion*-etik Bilbao euskaraz-era» lanarekin, eta hirugarren saria Patxi Juaristi Larrinagak irabazi zuen soziolinguistikak ohikoagoa duen aztergai bat landuz: «Euskal soziolinguistika aplikatua: bilakaera metodologikoa eta teknikoa» aurkeztu zuen. Bistan da Soziolinguistika Klusterrak antolatzen dituen sariak hausnarketarako dei bat direla, eta, aurreko urteetako sari-dunak ikusirik, badirudi bereziki berritzaileak, soziolinguistikan ez ohikoak diren lanak saritzen direla. Normala dirudi, proiektu horrek soziolinguistikara ikertzaile berriak erakartzeko eta soziolinguistikaren mugak zabaltzeko helburua baitu. Soziolinguistikaren ikerketei dagokienez, HIZNET graduondokoaren webgunean ikasle ohien sakontze-lanak eskura daitezke; ia 100 dira bide horretan kontsultatu daitezkeen lanak, gai askotarikoak eta gehienbat Euskal Herriko egoerari buruzkoak.

Ikerketa soziolinguistikoeekin jarraitzeko, baina kasu honetan ez berriak diren ikertzaileen lanekin baizik eta oso eskarmentu luzea eta soziolinguistikaren munduan ezagunak diren ikertzaileekin, Blackwellek argitaratzen duen *Journal of Sociolinguistics* aldizkariaren otsaileko zenbakian, R. Y. Bouhis, M.-J. Azurmendi eta E. Montarulik burututako ikerketa baten berri ematen da («Identity, language, and ethnic relations in the Bilingual Autonomous Communities of Spain», *Journal of Sociolinguistics* 15/1, 2011, 94-121). Lanean haxe aztertzen da: identitatea, hizkuntza eta harreman etnikoak Espainiako erkidego elebidunetan. Ikerketaren helburua, beraz, nazio eta eskualde edo erregioetako identitateek nola koexistitzen duten, zein harreman duten, nola konbinatzen diren aztertzea da, eta ikustea hizkuntzaren berreskurapenean laguntzen duten prototipo esanguratsu batzuk osatzen direla.

Ikerketa EAEn, Katalunian, Galizian, Nafarroan eta Valentzian egin zen; elkarriketatuak unibertsitateko ikasleak

izan ziren, guztira 2.446 ikasle elkarrizketatu ziren. Emaizzen arabera, bederatzia identitate mota prototipiko ezberdindu daitezke: bi muturretan identitate bakarra aldarrikatzen duten pertsonak ditugu (Espainiako identitatea mutur baten aldean edo erkidegokoa bestean), eta tartean Espainiako eta erkidegoko identitateak, biak konbinatuta aldarrikatzen dituzten pertsonak ditugu. Artikuluaren arabera, bakarrik erkidegoko (laginaren %11) edo Espainiako (%13) identitatea aldarrikatzen duten pertsonen beste identitatea duten pertsonekin harreman gatazkatsuak izateko probabilitate handiagoa dute. Identitate bikoitza indartsua duten pertsonen, aldiz (%9), probabilitate handiagoa dute taldeen arteko bitartekoak izateko bai maila kulturallean eta baita linguistikoan ere. Identitate proespainiarra (%15) edo identitate bikoitz moderatua (%7) aldarrikatzen duten pertsonen, aldiz, hizkuntza autonomikoaren ikaste prozesua burutzeko eta taldeen arteko bitarteko kulturala bihurtzeko probabilitate handiagoa dute.

Journal of Sociolinguistics aldizkariko artikulua interesgarria bada, datu soziolinguistiko gehiago ematen ditu Blanca Urgellek ekainaren 13an Eusko Legebiltzarraren aurrean aurkeztu zuen txostenak. *Euskararen egoerari eta bilakaerari buruzko adierazleak* txostenean datu soziolinguistiko anitz ematen da hainbat iturritatik ateratakoak, gehienak 1996 eta 2010 urteen artekoak. Txostenak lau atal nagusi ditu. Aurreneko zatian aurkezpena egiten da eta datu soziodemografiko orokorrak ematen dira: biztanleriaren piramideak, atzeritarren bilakaera, biztanleriaren ikasketa maila eta biztanleriaren jardura sektoreka. Atal honetan, hizkuntza gaitasunari buruzko datuak ere aurkezten dira; baina ez dira berriak, Eustateko 1996-2006ko datu ezagunak dira.

Aurreneko zati orokor horren ondoren, txostenaren hiru atal nagusiak hasten dira. Lehena euskararen transmisioari buruzkoa da, hiru azpiataletan banatuta: hezkuntza, euskalduntze-alfabetatzea eta familia bidezko transmisioa. Bigarren zatia euskararen erabilerari buruzkoa da. Atal luzeena

da eta bost azpiatal oso interesgarri ditu: erabileraren datu orokorrak (ereduen bilakaera, irakasleen hizkuntza-gaitasunaren bilakaera), erabilera administrazioan (Eusko Jaurlaritza, foru aldundiak, udalak, osasun zerbitzuak, herrizaingo zerbitzuak eta justizia administrazioa), erabilera IKTn, erabilera enpresetan eta aisialdian. Hirugarren atalean, corpus plangintzari eta hedabideei buruzko informazioa dator (prentsa idatzia, liburugintza, irratia eta telebista, kulturgintza).

Bistan denez, adierazle anitz aurkezten ditu 107 orrialde dituen txosten mardul horrek. Iturri eta ikerketa ezberdin askotatik ateratakoak dira, eta, gehienak berriak ez badira ere (adibidez, ezagutzaren datuak Eustateko ikerketa ezagunetatik aterata daude, erabilerari buruzko datu orokorrak HPSk 2006an burutu zuen inkesta soziolinguistikotik aterata daude...), inkesta batzuk ez dira hain ezagunak eta lagungarria da datu horiek guztiak bateratuta eduki ahal izatea (Interneteko erabiltzaileen bilakaera erabilitako hizkuntzaren arabera adibidez, edota hizkuntza eskakizunen bilakaera eta betetze maila arloaren arabera).

Txosten osoan zehar toki handia eskaintzen zaio emandako diru-laguntzen kopuruari, eta txostenaren bukaeran hizkuntza-politikarako erabilitako diru-baliabideak aurkezten dira. Horrela ikusten da 2008an EAEko administrazioak biztanle bakoitzeko 7.127 euro gastatu zituela eta horietatik 88 izan zirela euskara sustatzeko. Interesgarria litzateke AHTak biztanle bakoitzeko zenbat suposatzen duen jakitea eta proiektu bakoitzak duen onarpen soziala konparatzea.

Euskararen eta bereziki HPSren txostenekin askotan gertatzen den moduan, ondorio batzuk ematea faltan botatzen da. Txosten osoan zehar ez da balorazio esanguratsurik egin; lauki eta irudien alboan dauden komentarioak laukietan agertzen diren datuen deskribapen hutsak besterik ez dira, norberak atera behar ditu bere ondorioak.

Fidagarritasunari dagokionez ere, zalantzak sortzen dira; adibidez, biztanleko zenbat gastatu den zehazteko kalkulua nola egin den jakitea interesgarria litzateke, edota egiaztatu-

tako hizkuntza-eskakizunen kasuan benetan egiaztatu behar den maila lortu den edo maila apalago bat. Modu honekin, ezinbestekoa litzateke, hainbat kasutan, datuak zein metodologiaren arabera lortu diren jakitea. Egia da, noski, informazio hori izateko adierazle bakoitzaren jatorrizko ikerketa kontsultatu daitekeela. Zalantza bat dugunean eta edozein balorazio egin baino lehen, halaxe egin beharko da. Hausnarketarako materiala eta entretenimendua izango dugu txosten honekin, zalantzarik gabe...¶